

МВФ, число її голосів та впливає на доступ фінансування від МВФ. Діюча формула розрахунку квот являє собою середньозважене значення ВВП (з вагою 50 %), відкритості для світової економіки (30 %), економічної мінливості (15 %) і міжнародних резервів (5 %). Квоти виражаються в СПЗ.

Кожна держава-член повинна надати фінансові ресурси МВФ, які визначаються на основі її квоти. При вступі в МВФ держава повинна здійснити внесок в повному обсязі: до 25 % внеску робиться в СПЗ або інших валютах країн-членів, вказаних МВФ, решта внеску – в національній валюті.

Кожна держава-член отримує доступ до фінансування на основі її квоти. Наприклад, при деяких видах кредитів держава-член може позичати до 145 % своєї квоти щорічно і до 435 % нарастаючим підсумком при звичайному доступі.

Квота держави-члена в МВФ є основним фактором, що визначає кількість голосів країни при ухваленні рішень МВФ. Квоти також визначають як СПЗ розподіляються між країнами.

Ще одним новим напрямком роботи МВФ у фінансовому 2016 році став аналіз стану міжнародної валютної системи та місця МВФ в ній. МВФ знаходиться в центрі міжнародної валютної системи, але водночас він є складовою більш широкою системою, яка включає центральні банки та інші організації, що встановлюють стандарти. Роль МВФ полягає в тому, щоб забезпечити аналіз та спільне розуміння проблем. А проведення реформ – це вже завдання держав-членів МВФ.

Підсумовуючи, слід зазначити, що проведення реформ дозволило МВФ стати більш представницькою, сучасною організацією, яка зможе краще задовольняти потреби своїх країн-членів в XXI столітті.

Перелік посилань:

1. *IMF Annual Report 2016. Finding Solutions Together, 2016.* – 128 p.
2. *International Reserves And Foreign Currency Liquidity: Guidelines For A Data Template. International Monetary Fund, 2013.* – 98 p.
3. *Revised Guidelines for Foreign Exchange Reserve Management. International Monetary Fund, Washington, D.C., 2013.* – 39 p.

АНАЛІЗ КРЕДИТНО-ДЕПОЗИТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ ЯК СКЛАДОВОЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

О.О. Гудзовата, к.е.н., доцент

Львівський торговельно-економічний університет

В умовах дестабілізації фінансово-економічної ситуації в Україні внаслідок військових дій, торговельної війни з країною-агресором, загострення дисбалансів у фіскальній і монетарній сферах посилюється проблема забезпечення фінансової безпеки держави. Дисбаланси вітчизняної фінансової сфери обумовлені впливом грошово-кредитних чинників, пов'язаних в тому числі зі стагнацією кредитно-деPOSITНОГО ринку.

Протягом 2014-2015 рр. динаміка залучених банками коштів фізичних осіб, що є базою для активізації кредитної діяльності банків, характеризувалася негативними тенденціями. Відплив вкладів із банків у декілька разів перевищував показник кризового 2009 р., а в окремих банках вкладники вилучили до 50 % депозитів. Лише за 2014 р. обсяг коштів фізичних осіб у банках зменшився на 126 млрд грн, або на 29 %, у т.ч. у національній валюті – на 53 млрд грн (на 21 %), в іноземній валюті – на 9 млрд дол. США (на 40 %). У 2015 р. темпи вилучення депозитів фізичних осіб з банківської системи значно уповільнилися порівняно з попереднім роком. При цьому, вклади фізичних осіб у національній валюті скоротилися на 2 млрд грн, або на 1 %; вклади в іноземній валюті зменшилися на 5 млрд дол. США, або на 36 %.

Ризик вилучення депозитів фізичними особами з банків зберігається, що провокуватиме формування дефіциту ресурсів для кредитування реального сектору економіки. У зв'язку з цим НБУ запровадив адміністративні заходи щодо зняття коштів із рахунків фізичних осіб: 15 тис. грн на добу для коштів в іноземній валюті та 150 тис. грн – у національній валюті. У 2015 р. Верховна Рада Україна прийняла законопроект № 1195, який передбачає існування різних видів депозитів фізичних осіб – строкових вкладів та вкладів на вимогу, а також фактичну заборону на законодавчому рівні дострокового розірвання строкових депозитних угод. Внаслідок різкого скорочення ресурсної бази вітчизняних банків спостерігається скорочення їх кредитного портфеля та зниження кредитної активності загалом.

Незважаючи на збитковість банківської системи другий рік поспіль, у 2015 р. активи банківської системи України продовжували зростати і становили 1,3 трлн грн, що на 3 % більше в порівнянні з 2014 р. Така ситуація є виключно наслідком переоцінки валютної частки активів на тлі зміни курсу національної валюти. Насправді ж гривневі і валютні активи вітчизняних банківських установ скорочувалися внаслідок значного відпливу банківських пасивів.

Зростає питома вага проблемних кредитів у їх загальному обсязі, що зумовлено погіршенням фінансового стану та платіжної дисципліни позичальників. У 2015 р. обсяг простроченої заборгованості за кредитами збільшився на 33,4 % та становив 18 млрд грн, що складало 21,2 % консолідованого кредитного портфеля українських банків.

Загальний обсяг банківських кредитів впродовж 2010-2014 рр. зріс на 33,9 % – до 1020,7 млрд грн. За співвідношенням банківських кредитів суб'єктам господарювання до ВВП, Україна обіймала перше місце у Східній Європі. Частка кредитів у активах банків України за 2010-2014 рр. дещо знизилася з 83,9 % у 2010 р. до 79,9 % у 2014 р., однак залишилася на достатньо високому рівні (табл. 1). При цьому, значне зростання частки кредитного портфелю у загальних активах банку у передкризовий період призвело до посилення дисбалансів банківської системи України у 2014-2015 рр., оскільки вітчизняні банки обрали стратегію максимізації доходів через критичне збільшення кредитних операцій в умовах їх підвищеного ризику.

Таблиця 1 – Кредитний портфель банків України у 2010-2015 роках

Показники	Роки						Темпи зростання, % / Абсолютне відхилення (+/-)	
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015/2010	2015/2014
Активи, млн грн	873450	942084	1054272	1127179	1277509	1316718	150,7	103,07
Кредити надані, млн грн	732823	801809	815142	910782	1020667	981627	133,9	96,2
Частка кредитів у активах, %	83,9	85,1	77,3	80,8	79,9	74,6	-9,3	-5,3
Кредити, що надані суб'єктам господарювання, млн грн	508288	580907	609202	698777	802582	786696	154,8	98,02
Частка кредитів, наданих суб'єктам господарювання, %	69,4	72,4	74,3	76,7	78,6	80,1	+10,7	+1,5
Кредити, що надані фізичним особам, млн грн	186540	174650	161775	167773	179040	143772	77,07	80,3
Частка кредитів, наданих фізичним особам, %	25,5	21,8	19,8	18,4	17,5	14,6	-10,9	-2,9

Упродовж 2010-2015 рр. у загальній структурі кредитів зафіксовано переважання частки кредитів, наданих суб'єктам господарювання, яка коливалася в межах від 69,4 до 80,1 %. Кредитування суб'єктів господарювання відбувалося переважно завдяки кредитам у національній валюті, які у 2010-2014 рр. зросли на 51,9 %, тоді як кредити в іноземній валюті за цей же період зросли на 24,9 %. Банки обмежили кредитування та активізували дострокове стягнення кредитів. У 2015 р. кредитний портфель банків, наданий суб'єктам господарювання у національній валюті, скоротився на 74 млрд грн до 339 млрд грн, в іноземній валюті – на 4,5 млрд дол. США до 18,7 млрд дол. США.

В умовах системного підвищення процентних ставок частка кредитів, наданих фізичним особам, характеризувалися спадними тенденціями – з 25,5 % у 2010 р. до 14,6 % у 2015 р., що пов'язано з обмеженнями банківського продукту, здороженням його вартості та погіршенням структурних характеристик кредитування. Так, у 2015 р. банківськими установами було видано кредитів фізичним особам на загальну суму 143,8 млрд грн, тоді як у 2014 р. – 186,5 млрд грн. Крім того, значна кількість кредитів (близько 100 тис. договорів) не обліковується НБУ, оскільки вже була продана банківськими установами третім особам (колекторським, факторинговим компаніям, та ін.).